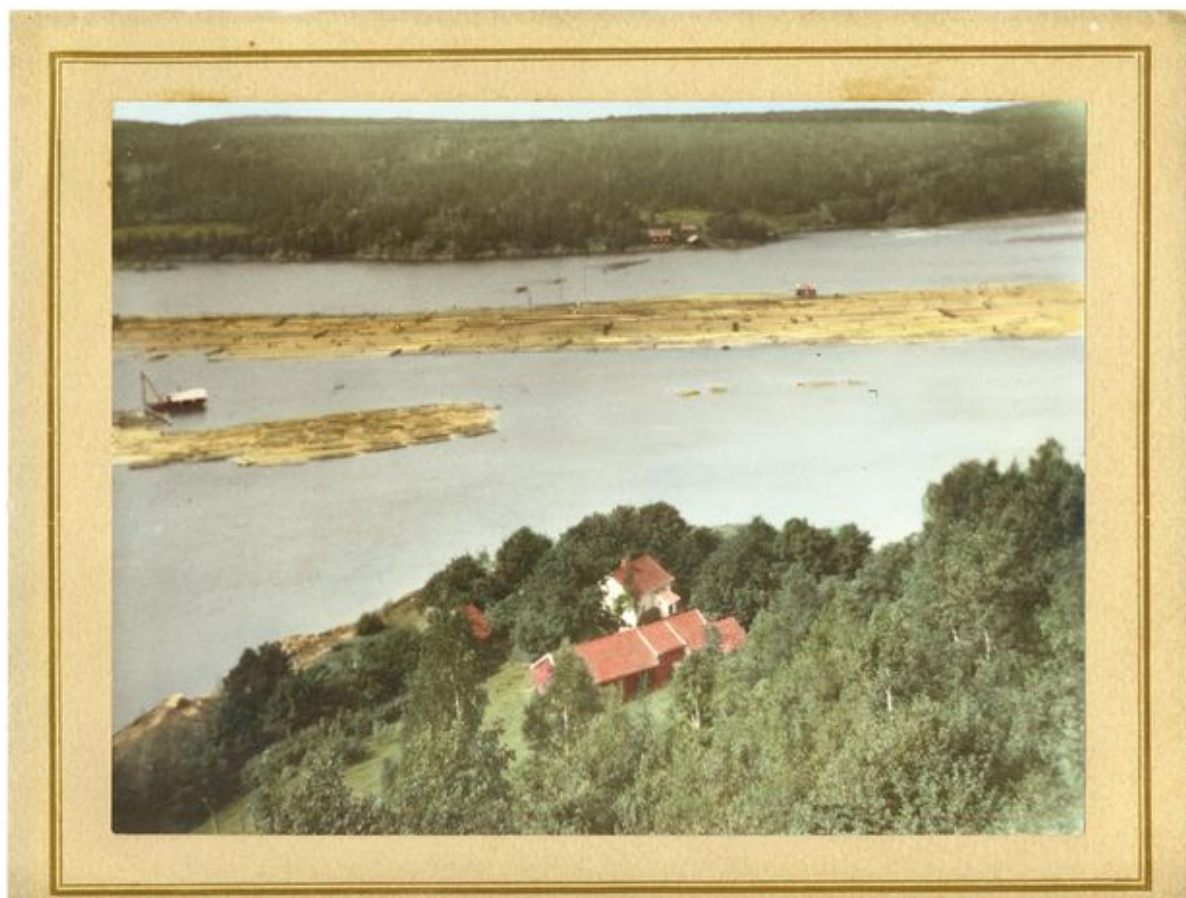

Gårdsnavn: Sandtangen **Gnr/bnr:** 250 / 1**Koordinat:** Ø: 624821, N: 6587768, 22 EU89-UTM Sone 32**Synbarhet:** Fullt ut synlig/gjenfinnbar i terrenget

Foto: Anvid Reinhart Sandtangen Tid ca 1950

Kulturminneregistrering**KMtype:** Småbruk, ,**Tilstand:** Intakt**Verneverdi:** Ikke evaluert verneverdi**Vern:** ,**Beskrivelse:**

Beskrivelse: Sandtangen var i sin tid husmannsplass under Gryte i Varteig, men ble selveierbruk så tidlig som i 1787. Anders Sandtangen (1688-1756) er den første oppsitteren på Sandtangen som er kjent for ettertiden. Han ble etterfulgt av sønnen Anders. Nils Andersen bodde på Sandtangen i 1787, men måtte fravike gården til fordel for Ole Olsen. Ole var en bror av Hans Olsen på Gryte, og med Ole ble også Sandtangen selveiende. Nevnte Nils Andersen var for øvrig Hans Olsen Grytes svigerfar.

De neste tiårene var det flere eierskifter – blant annet med Jon Helgesen (1743-1833) som tidligere hadde vært husmann under Norddalen på Rognerud, deretter svigersønnen Erik Eriksen – som senere solgte til Ole

Lok. nr. 1053486 forts:

Andersen (født i 1815) fra Rakkestad.

Hans fra Morthaugbråten

Dagens slekt kom til Sandtangen med Hans Fransen fra Morthaugbråten. Hans var født på Morthaugbråten i 1838 og overtok gården etter faren. Hans var gift to ganger – først i 1862 med Caroline Olsdatter Vestby og så i 1878 med Andrea Andreasdatter.

Til Sandtangen kom de i 1894, da de kjøpte gården på tvangsauksjon. Husstanden besto da av fem personer – Andrea og Hans, sønnen Anton (født i 1873), datteren Anne (1868) og datterdatteren Hansine (1890).

Andrea og Hans flytter ganske raskt etter århundredskiftet tilbake til Morthaugbråten. Der dør Hans 9. april i 1904. På et tidspunkt kommer Andrea tilbake til Sandtangen igjen, der hun dør hos stesønnen og hans familie 20. september i 1912.

Andrea var for øvrig født på Snekkenes i Rakkestad 18. november i 1835, som datter av Christine Olsdatter og Andreas Henriksen.

Anton overtok Sandtangen ca. 1911. Han og kona Karine fikk fem barn – Hjørdis, Knut, Leif Hjørulf, Gudrun og Ingrid.

Anton Sandtangen var nok en mer enn alminnelig praktisk kar. Ved siden av gårdsdrift og lensearbeid, drev han også i mange år en flishøvel der han solgte flis for taktekking. Han produserte og solgte også håndriver i tre.

Anton døde i 1949.

Neste eier av gården ble sønnen Leif Hjørulf (1905-1963) og kona Paula, som overtok i 1926. Paula og Hjørulf fikk seks barn – Arvid, Daniel, Reidun, Edel, Karin og Jorun.

Gården er på omkring 25 mål jord og 75 mål skog. Dette ga grunnlaget for to til tre kuer, hest, gris og høner.

De siste fastboende

I 1958 overtok Margareth og Frits Wold på Sandtangen, og de er ved registreringen i 2010 fortsatt eiere av gården. Leif Hjørulf var onkelen til Margareth (datter til Gudrun). Margareth og Frits fikk tre barn – Borgny (1957-1990), Åse (1962 -) og Lene (1969 -).

Ekteparet Wold fortsatte med husdyrholdet fram til de i 1967 flyttet fra gården og bosatte seg i ny enebolig på Hasle. Margareth og Frits Wold var følgelig de siste fastboende på Sandtangen.

Bebyggelsen på Sandtangen består av våningshus bygd omkring 1860, restaurert og senere påbygd. Låven er gammel, men godt vedlikeholdt. Fjøs og stall er revet. Også grisehuset og hønsehuset er revet.

Bryggerhuset på gården er fra 1922, og er skilt ut som egen fritidsbolig (gnr. 250, bnr. 12), og denne eiendommen er supplert med et uthus.

Ferdseilen til og fra Sandtangen foregikk nok tidligere i hovedsak på elva. Gårdstunet ligger vakkert til ned mot Glomma, og det er betegnende at portstolpene står mot elva – ikke mot veien ned mot gården.

Iler og landfeste

Det er to iler på Sandtangen. En ile ligger omkring 120 meter sør for gårdstunet, med et vannreservoar i tilknytning til ilen. Koordinatene er tatt mellom ilen og reservoaret (koordinater: Øst 624875 – Nord 6587677.). Her ble det i Anton Sandtangens tid lagt rørledning fram til gården for å sikre vannforsyningen. Senere er jernrørene skiftet ut med plastrør.

Det ligger også en ile omkring 100 meter nordøst for gårdstunet. Denne ilen sørger blant annet for vann til flere hytter i området.

Det er dessuten flere lensefester på eiendommen. Vinterstid kunne det ligge tømmerlep i Glomma sammenhengende fra Sandtangen og ned til Furuholmen. Ett av festene er en bolt i et fjell ved elvebredden, omkring 25 meter rett vest for bryggerhuset på gården.

Sandtangen hadde gårdsnummer 20, bruksnummer 1 i gamle Varteig kommune, fram til grensereguleringen

Lok. nr. 1053486 forts:

i 1992 da gården ble lagt til Rakkestad kommune og fikk gnr. 250, bnr. 1.

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur